

Louis
de Bernières

Prach, čo padá
ZO SNOV

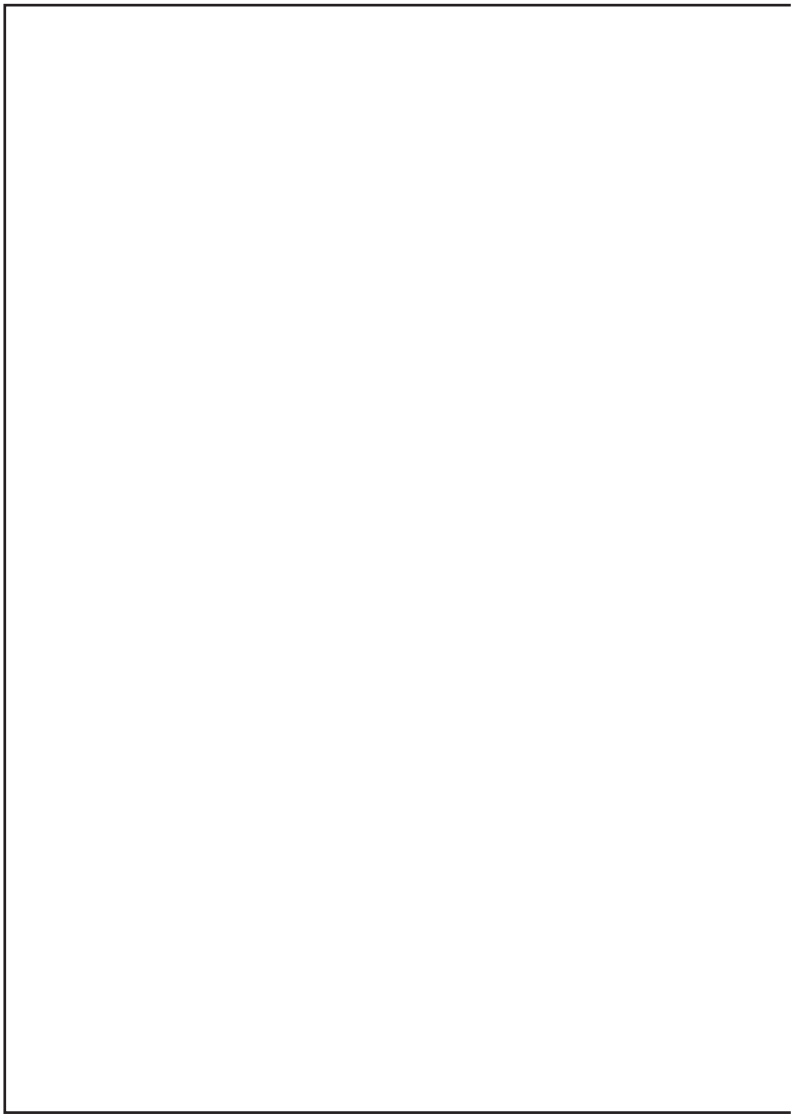
Nový román autora bestselleru *Mandolína kapitána Corelliho*

SVETOVÁ PRÓZA

SVETOVÁ PRÓZA

Louis
de Bernières

Prach, čo padá
ZO SNOV

Z angličtiny preložil
OTTO HAVRILA

sloart

Copyright © 2015 by Louis de Bernières
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2016
Translation © Otto Havrila 2016
Poetry translation © Jana Kantorová-Báliková, Otto Havrila 2016

ISBN 978-80-556-1485-4

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Dis Manibus; sit vobis terra levis

Na pamiatku prvého snúbenca mojej babky,
vojaka Howella Ashbridgea Godbyho, ktorý
19. 2. 1915 podľahol zraneniam v meste Kemmel.
Keby neumrel, nežil by som.

Chlapec tam vonku

Vy, sily lásky, ak ste ešte hore
nad svetom, ktorý nenávisťou černie
a ako vždy v ňom trpí srdce verné,
keď iba pustota je na obzore,
ach, bedlite nad mojím chlapcom chrabrým,
(ľúbim ho, no dnes bahnom prediera sa) –
kým na zvitane oheň zažnem zasa,
vy udržujte jasnú hviezdu nad ním!
Ešte aj rána tmavšie sú, než predtým.
Dajte mu vedieť vprostred tohto temna,
že čas sa vlečie rovnako aj pre mňa
a lampou lásky preňho stále svietim.
Pohľady na smrť, noci, v ktorých nespí,
a cnenie po domove konca nemá –
kiež pocíti, že plná osamenia
tu myslím naňho, čakám o ňom zvesti.
Vidím ho unavene pochodovať,
je taký mladý, vzácny v mojom žití,
vždy schopný jemne prejavovať city –
ten nežný úsmev, roztúžený pohľad.
A žiadna cesta nie je vzdialená dosť
pre myšlienku, čo ako vtáča v bese
búrky sa ponad divé more nesie
na miesta, kde sa nachádza jej radosť.
Nech robí čokoľvek a kdekoľvek je,
kým môj hlas hlce diaľka vzdorovitá,
kiež napokon ten dlhý pochod vedie
sem do bezpečia, kde sa so mnou zvíta!

Mary Webbová

Obsah

1 Korunovačný večierok.....	13
2 Eduardovci.....	27
3 Rosie spomína	31
4 V ktorej sa Ashbridge pokúša utešiť Rosie.....	37
5 Hamilton McCosh reční v klube	40
6 Millicent (1).....	43
7 Ďakujme Bohu, vzal si nás v správnom čase.....	45
8 List Jeho Veličenstvu	50
9 Odpoveď z paláca	51
10 Rosie spomína na Cigánku	53
11 Ash sa lúči.....	58
12 A najhorší priateľ i zradca je smrť	63
13 Danniel Pitt píše matke (1)	67
14 Rosie.....	70
15 Daniel Pitt píše matke (2).....	76
16 Sladké červené víno mladosti (1)	78
17 Rosie čaká v Elthame (1).....	86
18 No čas možno stále skrýva šťastný priestor	88
19 Rosie čaká v Elthame (2).....	93
20 Sladké červené víno mladosti (2)	95
21 Rosina báseň, 6. február 1915, prvý náčrt	97
22 Sladké červené víno mladosti (3).....	98
23 Raz ráno	104
24 A porušilo sa len toto telo (1).....	105
25 Rosie v Kaplnke svätého Jána (1)	110
26 A porušilo sa len toto telo (2).....	111
27 Rosie v Kaplnke svätého Jána (2)	113

28 V bezpečí, hoci istoty už niet	114
29 Nech pokoj zaneprázdni moje srdce.....	120
30 Dobrovoľníčka.....	131
31 Pozostatky	133
32 Mundúr.....	138
33 Daniel Pitt píše Rosie.....	140
34 Spikey	142
35 Zlé správy.....	146
36 Hutch (1).....	148
37 Millicent (2)	159
38 Dva veľkonočné listy.....	161
39 Prekladačka.....	163
40 Teraz, keď je tu apríl.....	165
41 Harmónia strún	171
42 Telefonát (1).....	181
43 Autografy.....	184
44 Premeny pani McCoshovej (1)	188
45 Premeny pani McCoshovej (2)	197
46 Premeny pani McCoshovej (3)	199
47 Daniel Pitt píše matke (3).....	204
48 Hutch (2).....	206
49 Rosie čaká na konského mäsiara.....	217
50 Daniel robí dojem.....	226
51 V srdci ma zboleli spomienky	233
52 Sen kapitána Pitta.....	242
53 Kapitán Fairhead navrhne výlet	244
54 Opilec	249
55 Záchrana	255
56 Seansa.....	258
57 Daniel a Otilie	266
58 Christabel a Gaskell	270
59 AC Six.....	274
60 Rosie a Fairhead.....	277
61 Rosie a Daniel v Tarne	281
62 Gaskell a Christabel v Tarne	286

63	Rozhovor.....	288
64	Madame Valentine.....	292
65	Kaplán.....	298
66	Ponuka na sobáš.....	302
67	Úžasné veci.....	305
68	Daniel u veliteľa eskadry	310
69	Telefonát (2).....	320
70	Otilie a pán McCosh.....	322
71	Láskavosť.....	326
72	Moja duša volá tvoju	330
73	Deň D.....	335
74	Svadba.....	343
75	Archieho list Danielovi.....	347
76	Naplnenie.....	352
77	Champignonne.....	357
78	Komorná	361
79	Kalopsia.....	366
80	Prípitky.....	371
81	Tanec.....	379
82	Millicent a strážnik Múčka	389
83	Troglodyt	393
84	Posledné slovo.....	402
85	Rozhovor v pavilóne.....	405
86	Danielova posledná pitka	411
87	Na chalanov.....	420
88	Henleyho motorky.....	425
89	Gaskell a Daniel	427
90	Daniel pred bránami smrti.....	429
91	Výsluch Millicent	436
92	Incident	438
93	Pán Hamilton McCosh dostane lekciu	445
94	Jarné upratovanie	448
95	Rozhovor s pánom McCoshom	455
96	Čaj u Fairheadovcov	458
97	List od Willyho a Fritzla	466

98	List madam Pittovej.....	467
99	Daniel a madam Pittová.....	469
100	Intervencia madam Pittovej.....	474
101	Otilie.....	485
102	Buchotanie.....	490
103	Danielov list Gaskell	494
104	Mladý Edward.....	498
105	Nový začiatok	502
106	Et in Arcadia nos (1).....	521
107	Et in Arcadia nos (2).....	529

1

Korunovačný večierok

V ten deň Daniel preskočil múr.

Niekoľko týždňov predtým začala drobučká kráľovná strácať chuť do jedla. Prezident Južnej Afriky Kruger utiekol do exilu aj s majetkom, čo ulúpil vlastnému národu, rozpútal v Marseille nové protibritské vyčíňanie a čvarga obliehala hotely, kde podľa nej bývali Briti.

Kráľovnú čoraz väčšmi zmáhala ospalosť. Nikdy predtým na nej nebol badať nedostatok energie či pozornosti, no teraz zadriemala aj v tých najdôležitejších chvíľach. Dostala list od malého trubača z Devonsu, ktorý jej napísal, že do útoku vo Waggon Hill zatrubil on, a podarilo sa jej odpísať mu.

Kráľovná odcestovala z Londýna do Osborne House na ostrove Wight. Toto letné sídlo milovala a dlho ho považovala za svoj skutočný rodinný domov. Mala tam vlastnú malú pláž s kabínkou a bol tam aj domček, kde sa ešte za Albertovho života hrávali jej deti, teraz roztratené po Európe. Cez Solentskú úžinu mohla navštíviť obrovskú vojenskú nemocnicu, ktorú dala postaviť v Netley, a priniesť raneným vojakom šály, ktoré s obľubou štrikovala.

Keď sa u kráľovnej ohlásil brazílsky veľvyslanec a chcel jej odovzdať poverovacie listiny, zistila, že nemôže hovoriť. Zabúdala rozprávať. Lorda Roberta, ktorý sa triumfálne vrátil z Južnej Afriky, aby sa stal vrchným veliteľom vojsk, nespoznala. Zarazilo ho to a zarmútilo.

Kráľovná vykonala svoj posledný veľký kráľovský akt a vyhlásila Austrálsky zväz. Jej návštevu Riviéry zrušili

a kráľovský pokladník musel vyplatiť hotelu Cimiez náhradu osemsto libier.

Britský panovník zomrel naposledy tak dávno, že nikto nevedel, čo má povedať a ako sa má správať. Lord Salisbury odmietol hovoriť o nástupníckom obrade, lebo je to vraj priveľmi skľučujúce. Zámožní ľudia rušili večierky a bály a vyprchal aj ľahkovážny optimizmus, s ktorým privítali príchod nového storočia. Bol január a tmavé mračná, z ktorých sa lial na zem dážď, dokonale vyjadrovali náladu ľudí pod nimi.

Do Osborne House mierili kráľovni príbuzní a potomkovia z celej Európy. Botha, Smuth a de Wet ďalej viedli v Južnej Afrike vojnu, ktorá už mala dospieť k víťaznému koncu. Z Británie naďalej odchádzali peniaze a mladí muži. Britských vojakov kosil najmä črevný týfus.

Drobučká kráľovná umrela. Informovali starostu Londýna a potom zvyšok sveta. Zatiaľ čo ľud bol ako omráčený, páni sa dohadovali, čo treba urobiť. Lord Acton vyhlásil, že kráľ Eduard VII. sa nemôže nazývať Eduardom VII., pretože nie je potomkom predchádzajúcich Eduardov. Považuje sa lord starosta Londýna za člena štátnej rady ex officio? Usúdil, že áno, a bez vyzvania sa ním stal. Kto zariadi pohreb? Lord Chamberlain, alebo vojvoda z Norfolku, hoci je katolík? Vojvoda trval na svojom historickom práve, a kráľ ustúpil. Lady Cadoganová prijala pozvanie na pohreb, hoci bolo určené jej manželovi a mala naň prísť v nohaviciach.

Kráľovna rakva bola malá, takmer detská. Viezli ju cez Cowes a na koňoch sa za ňou niesli kráľ Eduard spolu s nemeckým cisárom. Cez Solentskú úžinu ju prepravili na vojnové lodi v sprievode najväčšieho loďstva na svete. V Londýne cestu od Viktóriinej stanice po Buckinghamský palác a Paddingtonskú stanicu prakticky zatarasili smútiaci, ktorí chceli vidieť veľkolepý sprievod delových lafiyet. Za ním šiel na koni kráľ Eduard s vojvodom Connaughtom a cisárom Viliamom po boku a za nimi pekný útly nemecký korunný

princ, stelesnenie nádejí svojho národa, záruka jeho skvelej budúcnosti ako majáka civilizácie.

Telo kráľovnej uložili na večný odpočinok do hrobky vo Windsorskom paláci. Stará mama Európy skonala a všetci tušili, že týmto sa skončila jedna významná epocha. Ostali po nej železnice, po ktorých jazdili rýchlosťou šesťdesiat míľ za hodinu vlaky so zastrešenými vozňami. Obrie zaoceánske parníky sa preplavili cez Atlantik za dva týždne. Štvanie býka psami vymizlo a vznikol spolok proti krutému zaobchádzaniu so zvieratami a spolok proti krutému zaobchádzaniu s deťmi. Vulgárne nadávky boli v slušnej spoločnosti tabu a aristokrati sa už na večierkoch neopíjali tak, že dámy museli vyskakovať von oknami. Objavili sa prevzdušnené predajne chleba a kaviarne Lyon's Corner Houses, kde zákazníkov obsluhovali servírky v bielych zásterách. Každý si mohol kúpiť kávu. River Fleet už nebola verejnou stokou. Mnohí ľudia mali elektrické svetlo a do robotníckych štvrtí zaviedli vodovod, z ktorého tiekla čistá voda pol hodinu denne okrem nedelí, takže v sobotu tam bola príšerná tlačienica. Z automobilov už nešľahali po naštartovaní plamene. Kazili však večerné jazdy v drožkách po Hyde Parku. Kult slušnosti zaviedol do života ľudí poriadok, no zároveň otvoril dvere neuveriteľnému pokrytectvu.

Aj keď národ svoju drobučkú kráľovnú miloval, jeho láska bola akási nemastná-neslaná, a zármutok a ohromenie, ktoré zachvátili jej poddaných, tlmilo očakávanie čohosi oveľa zábavnejšieho. Nový kráľ bol bonviván. Mal radšej Francúzsko než Nemecko. Oženil sa s herečkou. Tak či onak, ostatných desať rokov dochádzal viktoriánskej ére dych. Rozmarné dievčatá fajčili a bicyklovali sa v šokujúcich „bombardádoch“. V City zamestnávali obchodníčky pochybnej morálky. Sedlári, ktorí sa špecializovali na dámske sedlá, zistili, že staré poriadky sú minulosťou. Zástupy ľudí sa valili do kabaretov a počúvali lascívne pesničky, ktoré spievali bezočiví chlapi a nehanebné dievčiská.

Novému kráľovi, ktorého, pokiaľ išlo o štátne záležitosti, držali počas matkinej vlády v hlbokoj nevedomosti, došla so starými poriadkami trpezlivosť a razil novú cestu. Pohneval si celý dvor. Korunovačným obradom nepoveril anglikánskeho lorda Chamberlaina, ale katolíckeho vojvodu z Norfolku. Dlhو a vášnivo sa diskutovalo o tom, či lordi majú byť slávnostne oblečení, a rozhodnutie sa štyrikrát zmenilo. Kráľ vyslal do Francúzska, Španielska a Portugalska ako svojho osobného splnomocnenca známeho liberála lorda Carringtona. Toho istého lorda Carringtona, ktorý kedysi škandalózne zaplatil pokutu za práve prepusteného odsúdenca, ktorého našli spať na ulici, pretože nestihol dôjsť pred zotmením do High Wycombe – odsúdenca, ktorého predtým spolu s ďalšími sudcami sám odsúdil. Keby nebol zaňho zaplatil, chlap by strávil ďalších sedem mesiacov v žalári. Lord vzápätí rezignoval na post sudcu s vysvetlením, že s takouto spravodlivosťou nechce mať nič spoločné.

Kráľ vytrhol lorda Wolseyho zo zaslúženého oddychu na dôchodku a vyslal ho do zahraničia so šerpami a s medailami, aby ich odovzdal rôznym vládarom, okrem iných aj iránske-mu šachovi, ktorý sa ako prvý moslim stal rytierom kresťanského Podväzkového rádu. Zbavil sa obrovského množstva matkiných starožitných harabúrd, zmodernizoval vodovodné a kanalizačné potrubie v paláci a svoj dvor zaplavil mužmi, ktorí boli skôr zaujímaví než významní, a zaujímavými krásnymi ženami.

Deviateho augusta 1902 usporiadal pán Hamilton McCosh s manželkou na Court Road v Elthame korunovačný večierok, ktorý sa mal pôvodne konať už v júni. Bol to vlastne akýsi populudňajší čaj. Z niekoľkých firiem na výrobu tapiet si požičali dlhé drevené kozy, zakryli ich krásnymi damaskovými obrusmi a za premrštené ceny si zapožičali porcelánové taniere a postriebrený príbor. Z domu priniesli stoličky pre starších a nevládných hostí. Sluhovia postavili do záhrady dva dlhé stoly s občerstvením a na trávniku a v sade roz-

tiahli koberce, aby vytvorili veľkolepé *déjeuner sur l'herbe*. Z kuchyne sa nosili misy so šunkou a s jazykom, rafinované šaláty vo francúzskom štýle, normandské syry, kopy čerstvých kentských jahôd a devonskej smotany, deťom limonáda a dospelým džbánky silnej ovocnej šťavy s mäťovými lístkami. Po príhovore pána McCosha si vychladeným šampanským pripili na kráľa.

Tým sa začala éra, keď boháčom konečne postupne priznávali významné spoločenské postavenie. Court Road lemovali domiská s rozľahlými záhradami. Väčšina z nich mala dve brány, ktoré vpredu spájala krátka polkruhová príjazdová cesta, aby kočiare mohli pohodlne prichádzať a odchádzať a nemuseli nešikovne manévrovať. Pri vchode na pozemok McCoshovcov i pri východe z neho stáli impozantné stĺpy z portlandského kameňa, do ktorého bol vytesaný názov GRAMPIANS. Pozemky oddeľoval nízky múrik, ktorý bol akurát taký vysoký, že popri ňom mohli kráčať deti. Pán McCosh pri ňom zasadil malý orech, pretože sa mu nesmierne páčilo žlté lístie na jeseň a bol presvedčený, že orech je drevo budúcnosti. Ani sa mu len nesnívalo, že dávno po jeho smrti korene vyvrátia stĺpy aj múr, takže koncom storočia neostane po názve domu ani pamiatky.

Vnútri boli veľké izby s vysokými stropmi a pieckami na uhlie. Na najvyššom poschodí sa nachádzali provizórne zariadené izby so skrinkami s umývadlom pre služobníctvo, zato dolu bola riadna kúpeľňa s ozajstnou liatinovou vaňou na levích labách, kde tiekla teplá voda z kotolne pri kuchyni. V kotolni ste často mohli zastihnúť kuriča, ktorý tam v teple driemal alebo si šúľal cigaretu a občas vstal a priložil. Viedol idylicky záhaľčivý život, prerušovaný len občasnými poruchami celého systému, ktorý fungoval na termosifónovom princípe a nepotreboval žiadne čerpadlo.

Úspešnosť obyvateľov Court Road mohol človek odhadnúť podľa ríms na ich domoch. Pán McCosh bol inteligentný, očarujúci, ľudský, ctižiadostivý, pracovitý muž, ktorý vedel

všetko obrátiť na zisk, a jeho dom mal zďaleka najviac najzložitejších a najjemnejších ríms spomedzi všetkých domov na Court Road. Jeho najväčšou slabosťou, ktorú takisto vedel obrátiť na zisk, bol golf. Často ho videli v Blackheath aj vtedy, keď mal sedieť vo svojej londýnskej kancelárii.

Nevýhoda jeho špekulatívnych obchodov spočívala v tom, že z najväčšieho boháča sa razom mohol stať najväčší žobrák. Účty si zvykol platiť až vtedy, keď sa mu vrátili investované peniaze. Robil to tak vždy, no miestnych obchodníkov, ktorí nikdy nevedeli, kedy majú na to pristúpiť a kedy nie, to hnevalo. Útechou im bolo len to, že svedomito vyrátal úrok každej svojej dlžoby a potom ju vyplatil v plnej výške.

Deviateho augusta 1902 mal pán Hamilton Cosh kopu peňazí, na dážď to nevyzeralo a on si voľkal v pocite vlastného bohatstva.

Po jeho boku stála manželka, ktorá každú chvíľu odbiehala skontrolovať sluhov, či robia všetko, ako treba. Pani McCoshová bola za mlada oslňujúco krásna a pôvab si zachovala až do vysokého veku. Od manžela bola o sedem rokov staršia a vydala sa neskoro, pretože bola dlho zasnúbená s lordom, ktorý, ako vysvitlo, bol už ženatý a v New Yorku ho zavreli do blázince. Škandál prenikol na verejnosť a písalo sa o ňom aj v tlačí. Z tohto poníženia sa spamätávala dlhé roky a žila priam v izolácii, pokým ju z nej nevyslobodil galantný Hamilton McCosh, ktorý nedbal na hlúpe reči. Veľký rozruch spôsobila tým, že počas tehotenstva hrala tenis, a bola známa svojím hlbokým presvedčením, že ženy by mali mať rovnaké práva ako muži. Stala sa zapálenou bojovníčkou vo „vojne pohlaví“, ako sa tomu vtedy hovorilo. Jej manžel však vysvetľoval, že sa v tomto smere angažuje iba preto, lebo chce voliť konzervatívco. Nedávno sa dala na bicyklovanie a na stehnách ešte mala zopár modrín, ktoré utrpela na Hayling Island, keď sa jej počas jazdy uvoľnilo koleso a spadla.

Najväčšou slabosťou pani McCoshovej bola kráľovská rodina. Dychtivo sledovala každý ich krok a preplatila si *The*

Times iba preto, aby mohla čítať podrobné správy z kráľovského dvora. Korunovačný večierok bol jej nápad, hoci väčšina národa hodovala už pred mesiacom, keď kráľ rozdal londýnskej bedači tridsaťtisíc libier a na jeho útraty jedlo a pilo štyristopäťdesiatšesťtisíc ľudí. Sám kráľ, ktorý sa na lôžku zotavoval po operácii, sa písomne a s hlbokou ľútosťou ospravedlnil všetkým lordom starostom a jeho neprítomnosť odčiniли princ a princezná z Walesu, ktorí zavítali na dvadsať večierkov. Vskutku to vyzeralo ako úžasný nový začiatok.

Pani McCoshová sa na korunovačný večierok tešila, no uvažovala aj nad tým, či vydrží až do konca, lebo ešte stále hlboko smútila za kráľovnou a do čierneho sa neobliekla iba v tento jeden deň. Nebola si vôbec istá, či uznáva nového kráľa, ktorý vlastnil dostihové kone a prepustil mnohých oddaných služobníkov starej kráľovnej.

„Dúfam, že Jeho Veličenstvo sa celkom zotaví,“ povedala manželovi trochu neúprimne.

„Čo ho skolilo tentoraz?“ spýtal sa.

„Aparenticída.“

„To znie strašne. Čo to, preboha, je?“

„Drahý, už som ti to vravela stokrát. Je to infekcia čohosi, na čom visí appendix. Ale kráľ sa už vraj celkom uzdravil, len neponesie k oltáru meč. Dúfam, že neodpadne.“

„Škótski králi neodpadávajú,“ odvetil pán McCosh, „ale hrdinsky hynú v boji alebo ich prebodnú v spánku.“

„Drahý, dúfam, že nechceš naznačiť, že naša drahá súčasná kráľovná Alexandra má niečo z lady Macbeth? Koniec koncov, je to Dánka.“

„Ak máme veriť básnikovi, dánski panovníci vraždia svojich bratov a synovcov. A ženy sú zvláštne a bezohľadné tvory. A kráľovné sú ženy. A dánska kráľovná sa vydala za manželovho brata, ktorý ho zabil. Čudná fajta, tie dánske kráľovné.“

„Neprovoďuj, drahý. Ešte šťastie, že som zvyknutá na tvoj humor, ak sa to dá nazvať humorom. *Hamlet* je bezpochyby vymyslený, to dobre vieš. Keby som tam tak mohla byť...